

گزیده‌ای از سخنرانی رهبر معظم انقلاب در صحن مطهر حضرت ناین الحج

عشق ایرانیان به اسلام

به نظر من آنچه که ملت ایران در باب عید نوروز انجام داده است، یکی از زیباترین و شایسته‌ترین کارهایی است که می‌شود با یک مراسم تاریخی و سنتی انجام داد. اول سال شمسی ما ایرانی‌ها - یعنی اول بهار - عید نوروز است. اولاملت ایران افتخار دارد که سال شمسی او هم سال حج است؛ یعنی همانچند که سال قمری ما - که سال ۱۴۱۸ است - از مبدأ هجرت خاتم الانبیا، علیه و آله الصلاة والسلام است، سال شمسی ما هم مبدأ هجرت است. بقیه ملت‌های مسلمان برای سال شمسی خود، از سال میلادی استفاده می‌کنند؛ ولی ما ایرانی‌ها هجرت این اوم را هم مبدأ سال قمری قرار دادیم. همه مبدأ سال شمسی این ملت‌ها را که بنظر من شگفتی‌هرو عشق و علاقه ایرانی به تعالیم مقدس اسلام و به آثار مطهر و مقدس نبوی است در ضمن اول سال را اول شهر پاهای انتخاب کرده‌اند. در حالی که مسیحیان اول زمستان را اول سال فرم می‌دهند؛ البته فرق آن‌ها با ما این است که ولادت حضرت مسیح(ع) تاریخ مشخصی ندارد و ما یک مطلب مسلم است، در حالی که هجرت نبی مکرم (ص) را هم تاریخ تاریخی کلامی دقیق و مشخص است. بهر حال، ما اول بهار را اول سال خودمان قرار داده‌ایم که این هم یک ذوق و سلیقه ایرانی است. اول بهار، اول رویش طبیعت، اول میداری گیاه و باغ و بوستان و اول یادگیری همه موجودات زنده است. اینها نیز از زمستان است که وقت مردن و لجماد طبیعت و گیاه و نباتات است.

معرفی کتاب

نوروز باستانی از دیدگاه اسلام

کتب‌خوار و باستانی از دیدگاه اسلام نوشته حسین ملا احمدی شورکی و توسط نشر میراث ماندگار به چاپ رسیده است. این کتاب در بردارنده بررسی دیدگاه‌های اسلام در مورد عید نوروز و فضیلت این روز است که با استناد به روایات معصومین (ع) دیدگاه‌های ایشان در مورد نوروز، هفتادسین، سال نو ایرانی، مراسم نوروز، عید عیدون این روز و گرمای داشتن آن مطرح شده و واژه نوروز در فرهنگ لغت فارسی و لاتین و تاریخچه آن نیز از ایرانیان باستان مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. نگارنده به بیان دیدگاه‌های علمی قدیم و دیدگاه‌های علمی معاصر شیعه در مورد نوروز پرداخته است. در این کتاب به اشعار فارسی مربوط به نوروز و بیان ادب و براسم رسمی فارسی از این مآخذ کتوبهای تاریخی، افغانستان، ترکمنستان، قزاقستان، پاکستان و قزاقستان نیز اشاره شده و مراسم جشن و تعطیلات نوروز در این کشورها مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین این‌ها برای ایرانیان باستان و معاصر درباره نوروز در سرساز ایران، در این کتاب توصیف شده است.

نگاهی به آموزه‌های معنوی و اجتماعی نوروز

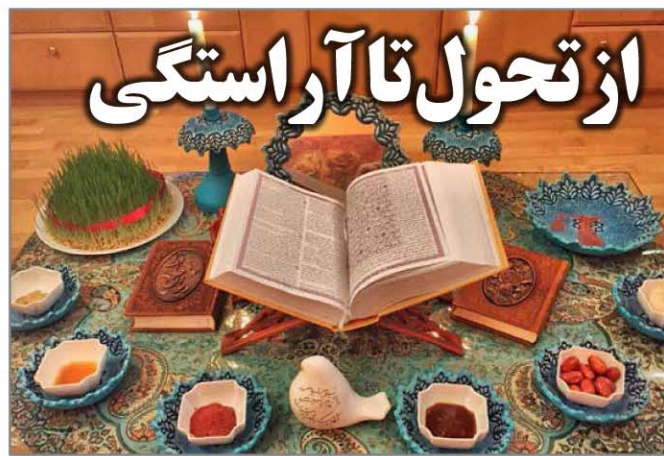
آموزه‌های معنوی، عقلانی، اجتماعی و فرهنگی عید نوروز و پاسداشت آن، به زمان یا مکان خاصی محدود نیست و با رعایت آن می‌بندی آشکار برای انسان است تا با ایجاد شامه که می‌گوید: ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروز، از این یاد از مدد خواهی چراغ دل پرافروری، در این مطلب کوتاه تلاش کرده‌ایم تا به برخی آموزه‌های معنوی نوروزی اشاره کنیم.

نوروز، نماد تغییر و تحول است که در آن طبیعت دوباره جان می‌گیرد و لطافت و سبزی جایگزین فصل سرد زمستان می‌شود. این، بندی آشکار برای انسان است تا با ایجاد تحول اخلاقی و شخصیتی در خود، بتواند از توانمندی‌ها و ظرفیت‌های وجودی بهره‌بربرد و به خود شکوفایی برسد.

تحول

«احسن الحال»، بهترین مفهوم تحول طلبی است که باید همواره در جست و جوی آن بود؛ چرا که انسان در مسیر تحول مثبت نمی‌تواند، حتی داشته باشد. در دعایی که زمان تحولی سال نو خواندن آن سفارش شده، می‌خوانیم: یا مقرب القلوب و الاضیاف یا مدبر الیل و النهار یا محول الحول و الاحوال حول حالنا الی احسن الحال؛ ای خدایتعالی قلوبها و دیدگانها ای مدبر و شیب و روز، ای تغییر دهنده حال و احوال، حال ما را نیکوترین حال گردان.

انسان موجودی کمال گر و در پی رسیدن به قله افتخار است؛ بنابراین، یکی از نشانه‌های افتخار خود شکوفا آن است که همواره در تغییر و تحول هستند و توانمندی‌های باقیه آنان در حال ظهور است؛ ازاین رو، نوروز، فرصتی است تا انسان به اصلاح امور روحی و روانی خود بپردازد، چه بسیار انسان‌هایی که با بارقه تاندیشه و نوگرش در عاقبت کارها و خوشناسی، متحول شده و آسانی درگذرگه شده‌اند. این گفتار از امام موسی کاظم(ع) ما را به لزوم تحول در انسان رهنمون می‌سازد؛ آنجا که می‌فرماید: کسی که در ورزش مساری روزی ملعون است و کسی که دویم روزش، بدتر از روز اولی است، ملعون است و آن کسی که افزایش در خود بینید، در سرسازیری نقصان و

از تحول تا آراستگی

کمبود است و کسی که چنین باشد، مردن برای او بهتر از زندگی است.

منعوت

پس از آنکه ایرانیان، دین اسلام را پذیرفتند، آن دسته از سنت‌های ملی که با اسلام تافی و تضاد نداشتند، مورد تأیید این دین قرار گرفت و صبغه اسلامی یافت. عید نوروز نیز از سنت‌هایی بود که به دلایل دارا بودن جنبه‌های معنوی، در گذر زمان حفظ و یا آمیخته شدند به فضای معنوی و برخاسته از اسلام، تقویت شد؛ بنابراین، توجه به معنویت، دعا و عبادت و پرستش خداوند از آموزه‌هایی است که مردم در عید نوروز به آن توجه می‌کنند. بزرگداشت نوروز در اسلام هر چند به مذهب شیعه منحصر نیست، چنان در میان شیعیان خود برداشته و مکان‌های متبرک می‌روند و برای سعادت خود دعا می‌کنند. این آمیختگی معنوی از آیین نوروز وجود دارد و در رفتار افراد دیده می‌شود، می‌تواند در پرورش روحی و معنوی آنان اثر گذار باشد.

جامعه‌پذیری

جامعه‌پذیری به معنای تطبیق با جامعه و آسانسازی با آن است. به موجب این فرایند،

افراد ویژگی‌هایی را که شایسته عضویت آنها در جامعه است، به دست می‌آورند. اجتماعی شدن و جامعه‌پذیری برای فرد و جامعه امری حیاتی است و شخصیت انسان از راه کنش متقابل با دیگران ساخته می‌شود و از طریق این کنش، می‌آموزیم چگونه خود را با جامعه هماهنگ و زندگی‌مان را قاعده‌مند کنیم. بدون اجتماعی شدن، نمی‌دانیم چه چیزی را ارزش بدانیم، چه کاری را انجام دهیم، چگونه فکر کنیم، چگونه سخن بگوییم و در مقابل دیگران چگونه پاسخ دهیم. افسرد در پرتو رفت و آمد با دیگران و آموختن قوانین، ارزش‌ها و مهارت‌های اجتماعی است که به موجودی اجتماعی تبدیل می‌شوند و شخصیت‌شان شکل می‌گیرد. امروزه فردگرایی از ویژگی‌های جامع غربی است و موج ویران کننده آن از راه رسانه‌های نوپدید، ساختارهای ساختاردهنده و اجتماع را دستخوش تغییر کرده است. آثار فردگرایی در جامعه‌مان نیز دیده می‌شود؛ ازاین رو، دید و یادبدهی‌های نوروزی در برابر این عنصر ویرانگر کارساز است و موجب توسعه ارتباط خانوادگی و تقویت رشد

اجتماعی افراد می‌شود. افراد، به ویژه کودکان و نوجوانان در سایه رفت و آمد و هم نشینی با هم، احساس نزدیکی و صمیمی شدن می‌کنند؛ با ارزش‌های اجتماعی آشنا می‌شوند و می‌آموزند دیگران را دوست بدانند، به بزرگ‌ترها احترام بگذارند و آمادگی پیدا کنند در دیگر عرض‌های عمومی اجتماع حضور یابند تا هم به رشد خود و هم به توسعه جامعه یاری رسانند.

بهداشت و آراستگی

سال نو، با پاکیزگی آغاز می‌شود. خانه‌تکانی و پاک‌سازی منازل و شست و شوی قبل از عید، افزون بر اینکه رسمی پسندیده و نیکوست، مقدس بسودن آن را نیز می‌رساند؛ زیرا همه دوست دارند در ایام نوروز با لباس‌های پاکیزه و زیبا و در صورت امکان، نو به دیدار هم بپردازند و در بهترین حالت ظاهری و خوشایندترین حالت روحی سال نو را به همدیگر تبریک بگویند. امام صادق(ع) در این‌باره فرموده است:

«خداوند زیبایی و خودآرایی را دوست دارد و فقر و ظاهر به آن بیزار است. هرگاه خداوند سه بنده ای نعمتی بدهد، دوست دارد اثر آن را در او ببیند». عرض شد: چگونه؟ فرمود: «لباس تمیز بپوشد، خود را خوشبو کند، خانه اش را گیسوکاری کند و جلو در حیاط خود را ببرد. حتی روشن کردن چراغ قبل از غروب، خورشید فقر را می‌برد و روزی را زیاده می‌کند». زندگی‌مان را قاعده‌مند کنیم. بدون اجتماعی شدن، نمی‌دانیم چه چیزی را ارزش بدانیم، چه کاری را انجام دهیم، چگونه فکر کنیم، چگونه سخن بگوییم و در مقابل دیگران چگونه پاسخ دهیم. افسرد در پرتو رفت و آمد با دیگران و آموختن قوانین، ارزش‌ها و مهارت‌های اجتماعی است که به موجودی اجتماعی تبدیل می‌شوند و شخصیت‌شان شکل می‌گیرد. امروزه فردگرایی از ویژگی‌های جامع غربی است و موج ویران کننده آن از راه رسانه‌های نوپدید، ساختارهای ساختاردهنده و اجتماع را دستخوش تغییر کرده است. آثار فردگرایی در جامعه‌مان نیز دیده می‌شود؛ ازاین رو، دید و یادبدهی‌های نوروزی در برابر این عنصر ویرانگر کارساز است و موجب توسعه ارتباط خانوادگی و تقویت رشد

اجتماعی افراد می‌شود. افراد، به ویژه کودکان و نوجوانان در سایه رفت و آمد و هم نشینی با هم، احساس نزدیکی و صمیمی شدن می‌کنند؛ با ارزش‌های اجتماعی آشنا می‌شوند و می‌آموزند دیگران را دوست بدانند، به بزرگ‌ترها احترام بگذارند و آمادگی پیدا کنند در دیگر عرض‌های عمومی اجتماع حضور یابند تا هم به رشد خود و هم به توسعه جامعه یاری رسانند.

جایگاه يك رسم پسندیده

یکی از سنت‌های بسیار نیک و پسندیده عید نوروز که در اسلام نیز بسیار بر آن تأکید شده، رفتن به دیدار بزرگان، خانواده، اقوام و آشنایان و تقویت پیوندهای خانوادگی و به عبارت دیگر، انجام عمل سفارتن شده «هنه‌را حاحه» است. امروزه چپچیدی زندگی و درهم تنیدگی کارها چنان افراد را سرگرم کرده که کمتر به تربیت فرزندان و هدایتی و هم‌کلامی با معسر می‌پردازند، چه رسد به اینکه فرصت دیدار فامیل و آشنایان را پیدا کنند. به همین دلیل، افراد روز به روز هم دورتر می‌شوند. کم‌بسیارند کسانی که فقط یک بار در سال یکدیگر را می‌بینند و رفت و آمدهاشان به نوروز هر سال محدود شده است.

دید و بازدید نباید بی روش و باسلام و احوال پرسی خلاصه شود، بلکه آشنایی با مشکلات دیگران و تلاش برای برطرف ساختن آن است که این امر را باارزش جلوه می‌دهد و موجب آرامش روان و اعتماد افراد به هم می‌شود. ازاین رو، صله رحم و پاسداشت فرهنگ آن، فایده‌های بسیاری در بیداری و بلوغ بین افراد دارد که در روایات از صله رحم خلق را نیکو، نفس ناپاک و پاکیزه و روزی را افزون می‌کند و امری است که تأخیر می‌آندازد. صله رحم خانه‌ها را از آلودگی و آسان و آرا از گناهان بازمی‌دارد. در احادیثی از معصومین (علیهم‌السلام) در باب اهمیت صله رحم آمده است. امام علی(ع) هرگاه مردم قطع رحم کنند، ثروت‌ها در دست افراد شور قرار می‌گیرد.

(عمون الاخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۶۵). امام صادق(ع) صله رحم خدا را آباد و عمرها را طولانی می‌کند، هر چند صله رحم کندنتگان برمان خوین نباشند (المالی طوسی، ج ۱، ص ۲۸۱). پیامبر اکرم(ص) هر کس دوست دارد که خدا و روشش او را دوست داشته باشد، با میهمان خودفرا بخورد.

(تنبیه الخواطر، ج ۲، ص ۱۱۶). امام رضا(ع) به بزرگترها احترام بگذارید و با کوچکترها مهربان باشید و صله رحم نمایند.

(کافی، ج ۲، ص ۲۴۸، ج ۸).